

**w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny
za 2017 r.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.) oraz art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697) uchwała się co następuje:

- §1. Przyjmuje się roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2017 r. stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- §2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdnica.
- §3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
Regina Adamska
Regina Adamska

Uzasadnienie
do Uchwały nr 411/521/2018
Rady Gminy Świdnica
z dnia 28 marca 2018 r.

**w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny
za rok 2017**

Projekt uchwały przygotowany został zgodnie z powołanymi na wstępie przepisami, które to w terminie do 31 marca każdego roku zobowiązują wójta gminy do składania radzie gminy sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i przedstawia potrzeby z tym związane. Podjęcie uchwały jest zatem w pełni uzasadnione.

Sporządziła: J. Poniatowska

RADCA PRAWNY

Anna Sapińska-Mackowiak
WL/WB/604
.....
(Radca Prawny)

z up. Kierownika Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Świdnicy

Dorota Waliszak
Specjalista Pracy Socjalnej

.....
(Kierownik GOPS)

Załącznik
do Uchwały nr LVII/521/2018
Rady Gminy Świdnica
z dnia 28 marca 2018 r.

**Plan finansowy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za 2017 r.
w zakresie wspierania rodziny**

1. Dotacja z budżetu wojewody na wynagrodzenie asystenta rodziny	- 8.917,34
2. Dotacja z budżetu gminy na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ogółem: 141.290	
w tym na:	
- opłacanie pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	- 5.984
- opłacanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych	- 79.542
- wynagrodzenie asystenta rodziny	- 46.847
3. Obsługa zadania realizowania była w ramach kosztów własnych ośrodka pomocy społecznej.	

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY ZA ROK 2017

Dzisiejszy model polskiej rodziny odbiega od tradycyjnego wzorca sprzed kilkunastu lat. Przemiana ustrojowa i wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej istotnie wpłynęły na sposób myślenia o roli rodziny w społeczeństwie. Zmienił się także jej charakter i oczekiwania w stosunku do poszczególnych członków tej najmniejszej komórki społecznej. Współczesny obraz polskiej rodziny nie odbiega znacznie od wzorców zachodnioeuropejskich. Tradycyjny dom, który zamieszkiwało kilka pokoleń jednocześnie, odszedł w zasadzie niepamięć. Owszem, ogniska domowe skupiające trzy lub więcej pokoleń zdarzają się jeszcze, niemniej jednak, taka sytuacja należy już do rzadkości. Rodzina to grupa złożona z osób połączonych ze sobą więzami małżeństwa, rodzicielstwa, pokrewieństwa czy adopcji. Tradycyjnie mężczyzna pełnił w niej rolę przywódcy. Patriarchat powodował, że polska kobieta stała na drugiej pozycji, jeśli chodzi o hierarchię ważności rodziny. W ostatnich latach Polacy odchodzą od zwyczajowego podziału ról. Panuje powszechnie przekonanie, że związek małżeński powinien opierać się na partnerstwie, a mężczyzna i kobieta mają wspólnie podejmować decyzje w istotnych kwestiach. Matriarchat nie jest jednak popularny i niewielu panów przyznałoby szczerze, że to oni nie rządzą w domu. Dlatego może, tak popularne jest powiedzenie, że „mężczyzna jest głową rodziny, lecz kobieta - szyją, która tą głową kręci”. Liczba potomstwa, na którą decydują się pary w Polsce, w ostatnich latach wyraźnie spada. Przeważa model 2+2, czyli rodzice plus dwoje dzieci. Równie popularne jest posiadanie tylko jednego dziecka, a nawet nie posiadanie ich wcale. Jest to powodem drastycznie spadającego przyrostu naturalnego. Wielodzietne rodziny to coraz rzadszy obrazek. Panuje powszechne przekonanie, że odpowiednie wychowanie dzieci jest zajęciem bardzo absorbującym i dlatego należy ograniczyć się do małej ilości potomstwa, któremu to zapewni się jak najlepszy start życiowy.

Polacy coraz częściej stawiają na pierwszym miejscu zdobycie wykształcenia. Dopiero po ukończeniu studiów, kupnie mieszkania oraz zrobieniu kariery, młode Polki decydują się na macierzyństwo. Przekładanie decyzji o posiadaniu potomstwa na czas po zdobyciu pozycji zawodowej i odpowiedniego statusu materialnego, powoduje, że część małżeństw pozostaje bezdzietnymi. Relacje w polskiej rodzinie ulegają również zmianie ze względu na zwiększenie tempa życia oraz konsumpcyjny model życia kreowany przez media. Duży nacisk kładzie się na gromadzenie dóbr materialnych. Polacy coraz mniej przebywają w domach, pracują do późnych godzin wieczornych, są często nieobecni, pochłonięci pogonią za pieniędzmi. Aby zapewnić dzieciom jak największy standard życia, markową odzież i kosztowne zabawki, pracują i po

godzinach. W ten sposób tracą z nimi rodzicielski kontakt. Dziećmi zajmują się opiekunki, wychowawcy i trenerzy.

Wolny czas rzadko spędzany jest wspólnie, członkowie rodziny polskiej coraz rzadziej zasiadają razem do stołu. Zamiast rozmów, spacerów i aktywności łączącej dzieci z rodzicami i dziadkami - większość czasu wolnego spędzana jest przed telewizorem bądź komputerem. Model polskiej rodziny w ostatnich latach uległ poważnej przemianie i to bynajmniej nie na korzyść jej członków. Dom rodzinny przestał być opoką, miejscem gdzie gromadziły się pokolenia i zawsze był ktoś obecny. Członkowie rodziny powoli odsuwają się od siebie. Zamykają się w swoich światach, pielęgnują swoje zainteresowania, nie dzieląc ich z pozostałymi członkami. Często zajęci pogonią za pieniędzmi przepracowani i zmęczeni rodzice żyją „obok” dzieci, które biegając ze szkoły wprost na kolejne zajęcia pozalekcyjne, także nie mając wolnego czasu na zabawę i odpoczynek. Coraz więcej także jest rozbitych rodzin, rozwodów, nieszczęśliwych dzieci i ich rodziców.

Tylko od nas samych zależy, jak będą wyglądały nasze rodziny, na jakich fundamentach będą budowały swoją przyszłość nasze dzieci i w jakim stopniu dostosujemy życie rodzinne do zmieniającej się rzeczywistości.

Nowe zjawiska nasilające się w dobie przemian i przeżywających kryzysów przez rodzinę wymusiły na ustawodawcy uchwalenie ustawy, która ma wspierać rodzinę w jej problemach opiekuńczo-wychowawczych.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, które realizują go we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadami pomocniczości.

Praca z rodziną prowadzona była przez pracowników socjalnych od zawsze. To pracownicy socjalni informują rodziny wymagające pomocy o możliwościach pomocy ze strony wszystkich instytucji działających na rzecz dzieci, ustalają terminy wizyt u specjalistów, pielęgniarek i lekarzy, współpracują z kuratorami sądowymi i sądem rodzinnym, informują o możliwości skorzystania z procedury "Niebieskiej Karty", jeżeli w rodzinie dochodzi do przemocy, współpracują ze szkołami. Na terenie gminy w 2017 r. nie zafunkcjonowała placówka wsparcia dziennego dla dzieci z uwagi na brak środków finansowych na jej utworzenie i utrzymanie.

Kolejne wsparcie dla rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze, tj. ustanowienie rodziny wspierającej nie było w roku 2017 r. realizowane, gdyż z rodzinami pracował asystent rodziny. Uchwalone w budżecie na rok 2017 środki na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz praca asystenta z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, były wystarczające na wpieranie tych rodzin.

Kolejnym zadaniem wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej było zatrudnienie asystenta rodziny ze środków własnych gminy i środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach rządowego programu Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej.

Powołanie do życia instytucji asystenta rodziny miało na celu wspieranie naturalnych funkcji rodziny przy ścisłej współpracy z pracownikiem socjalnym. Był on po trosze psychologiem, terapeutą, doradcą, pedagogiem i mediatorem. Motywował, zachęcał, rozwiązywał problemy i konflikty rodzinne. Musiał budzić zaufanie, posiadał umiejętności w nawiązywaniu kontaktów. Nie oceniał lecz uświadamiał jak dany rodzaj zachowania może wpływać na drugiego człowieka. Zadaniem jego było wzmacniać pozytywne postawy i uczyć sprawdzonych metod wychowawczych. Rolą asystenta było dawanie impulsów do zmiany. Asystent działał i subtelnie i stanowczo, zachęcał a nie zniechęcał. Rolą jego było diagnozowanie problemów rodziny i omawianie swoich spostrzeżeń z członkami rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze. Przez działania asystenta rodzina powinna otwierać się na środowisko i ewentualne jego wsparcie.

Praca asystenta miała charakter pracy socjalno - wychowawczej i/lub terapeutycznej, a jednocześnie asystent rodziny był zazwyczaj koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, działających na rzecz rodziny. Po przeprowadzonej diagnozie asystent rodziny planował działania i ich realizację. Rozpoznawał obszary rodziny nadające się do naprawy, poszukiwał zasobów zarówno w samej rodzinie i jej poszczególnych członkach, jak również poszukiwał zasobów zewnętrznych (ze środowiska lokalnego czy oferowanych przez placówki pomocowe). Jednym słowem asystent rodziny bywał wszędzie tam, gdzie mógł oferować pomoc na rzecz rodziny, z którą współpracował. W roku 2017 na terenie naszej gminy na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi pracowało 3 asystentów z 21 rodzinami.

Dla naszych rodzin asystenci rodziny załatwiali dosłownie wszystko, począwszy od żywności z Banku Żywności, aktów urodzenia dziecka, mebli, pozwów o ustalenie prawa do alimentów, pomocy w przewozie dzieci do placówek wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, do placówek dla osób uzależnionych, pracy, mieszkania, poprzez naukę w prowadzeniu gospodarstwa domowego, utrzymania czystości mieszkania i higieny osobistej.

W przypadku 2 rodzin praca asystenta przyniosła 100% efekt. Nie zabrakło w ich pracy również porażek. Nie wynikały one z ich zaniedbań czy braku jego umiejętności. Rodziny, z którymi

pracowali, nie podjęły żadnej współpracy i nie chciały zmian w dotychczasowym życiu. Brak współpracy z asystentem wynikał z niefrasobliwości, niedojrzałości i patologicznych zachowań członków tych rodzin. Ze sprawozdań składanych przez asystentów rodziny wynikało jasno, że obecni rodzice zupełnie inaczej pojmują role rodzicielskie. Mało w nich odpowiedzialności, konsekwencji w działaniu, umiejętności wychowawczych oraz miłości w stosunku do dzieci i samych siebie. Bardzo dużo rodzin funkcjonuje w związkach partnerskich, nie gwarantując swoim rodzinom stabilizacji i zabezpieczenia finansowego, a małe niepowodzenia powodują, że ich związki szybko się rozpadają. Właśnie z takimi problemami spotykają się asystenci gminni.

W naszej gminie w roku 2017 r. zatrudnionych było 3 asystentów rodziny w formie umowy cywilno - prawnej, a liczba rodzin korzystających z ich pomocy wyniosła 21. Pomocą asystenta do 3 miesięcy objęta była 1 rodzina, powyżej 3 do 12 miesięcy 0 rodzin, powyżej roku 20 rodzin, przeciętny czas pracy asystenta z rodziną wyniósł 18 miesięcy. Liczba rodzin, z którymi w 2017 roku asystent zakończył pracę wyniosła 4, ze względu na osiągnięcie celów – 2, ze względu na zaprzestanie przez rodzinę współpracy z asystentem – 2, ze względu na brak efektów 0 rodzin. Łącznie asystenci rodziny w 2017 r. przepracowali na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze - 1025 godzin, głównie ze względu na zaniedbania i zaniechania opiekuńczo-wychowawcze, alkoholizm i stosowanie przemocy. Asystenci składali co kwartał informacje ze swojej pracy do Sądu Rodzinnego.

Kolejne zadania z zakresu wspierania rodziny wynikające z cytowanej ustawy to ponoszenie przez gminę odpłatności za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej i interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (art. 191 ust. 8 i ust. 9). W pierwszym roku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej odpłatność gminy wynosiła 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku wynosiła 30% a trzecim roku 50% wydatków za pobyt. Z każdym kolejnym rokiem wydatki za pobyt w pieczy wzrastają z uwagi na fakt wzrostu kosztów utrzymania w placówkach i rodzinach zastępczych oraz tym, że każdy kolejny rok pobytu w pieczy ustawowo narzuca gminie większą procentowo odpłatność. Im dłużej dziecko pozostaje w pieczy tym wydatki gminy są wyższe.

W 2017 roku w w pieczy zastępczej (rodzinach zastępczych, domach dziecka) umieszczonych zostało 4 dzieci z terenu naszej gminy. Łącznie w pieczy zastępczej od momentu obowiązywania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przebywało 32 dzieci. Za 18 dzieci gmina w 2017 r. ponosiła już 50% kosztów ich pobytu w pieczy zastępczej.

Tabela nr 1 .Wzrost wydatków na wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Lp.	Lata	Wydatki za pobyt w rodzinach zastępczych	Wydatki za pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Wydatki na wynagrodzenie asystenta rodziny	Łączne wydatki na wspieranie rodziny
1	2012	1339	5528	0	6867
2	2013	6053	16380	9588 (w tym 8448 z budżetu wojewody)	32021
3	2014	31065	14109	38394 (z budżetu wojewody)	83568
4	2015	60602	12003	32472 (z budżetu gminy)	94077
5	2016	79188	2525 (kwota zmniejszyła się, ponieważ przebywa w placówce tylko 1 dziecko)	43005 (w tym 25516 z budżetu wojewody)	124718
6	2017	79542	5984	55764 (w tym 8917 z budżetu wojewody)	141290

Łączne wydatki na zadania związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyniosły **141.290 zł (od 2012 r. jest to wzrost wydatków o 134.423 zł)**.

Podsumowując powyższe nasuwa się pewna refleksja. Im więcej państwa tym mniej rodziców i rodziny. Rozbudowany system pieczy zastępczej stał się dla niektórych młodych, nieodpowiedzialnych, niedojrzałych osób sposobem na utrzymanie i wychowanie dzieci, których oni sami nie potrafią lub po prostu nie chcą wychowywać. System przemian gospodarczych, kulturowych i społecznych ujawnia takie właśnie postawy beztroskiej przedłużonej młodości połączonej z szeroko rozumianą wolnością bez żadnej odpowiedzialności za drugiego człowieka powołanego do życia. A może za ostro oceniamy młodych rodziców. Może to brak wzorów i wartości rodzinnych powoduje takie, a nie inne zachowania.

Potrzeby gminy na realizację zadań wynikających z zakresu wspierania rodziny na rok 2018 wynoszą: **261.431 zł** z tego na:

- współfinansowanie pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - 30.000
- współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych - 150.000
- wspieranie rodziny poprzez asystenta rodziny - 81.431

Środki na realizację zadania z zakresu wspierania rodziny ustawodawca określił jako zadania obowiązkowe gminy.

Sporządziła: J. Poniatońska